

Tok Miklós: Hivatásból tettem
Tankönyvkiadó, 1989

Tartalom
Szülőfalum, Deáki, a „por és hamu” faluja
A komáromi diákevek
Debrecen, az utolsó békeévek, háború és a „felszabadulás”
Tanári indulásom az ózdi József Attila Gimnáziumban
Tíz év a miskolci Földes Ferenc Gimnáziumban
Húsz év a borsodi és a miskolci tanácson

Tíz év a miskolci Földes Ferenc Gimnáziumban (részletek)

Közszolgálatom legszebb tíz éve fűződik a miskolci Földes Ferenc Gimnáziumhoz: 1953 áprilisától 1962 elejéig.

Az 1952-53. tanév második félévében az új nevet viselő, most már Földes Ferenc Gimnázium vezetésére én kaptam megbízást. Az iskola a Földes Ferenc nevet a VKM [Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium] névlajstromából kapta anélkül, hogy a névadót különösebb kapcsolat fűzte volna a városhoz, az iskolához.

Az 1953. év nyarán végzett közös iskolaépítő és -szépítő munka eredményeként szeptemberben minden a maga helyére került a kívül-belül felújított iskolában. Mesterember, itt-ott éktelenkedő építőanyag-bucka nem zavarta a tanítást. (Legfeljebb *Újság bácsi*, a pedellus ellenőrizte a diákok nagy öröme, késő ősszel, a fűtést, a fűtőtesteket.)

A proletárvárosban működő iskola, ahová nagyrészt munkás- és parasztyerek jártak, mint intézmény igen másodlagosnak, a tanári kar pedig gyanúsnak ítéltetett. Nem volt könnyű tehát „szocialista iskolát” formálni, különösen úgy, hogy senki sem tudta pontosan, mi is az.

A Földes Gimnázium különben gyakran kapta ebben az időben – bosszantásunkra – az „úri iskola” jelzőt a felettes szervektől is, annak ellenére, hogy tanulóink ötvenegy százaléka munkás-paraszt tanuló volt, illetőleg ők maguk is – jobb híján – hozzánk járatták gyerekeiket.

Iskolánk 1042 tanulójából 1960-ban 406 vidéki volt.

Az 1953-62 között évről évre érettségizett 220-230 tanulóból továbbtanulásra jelentkezett 70-75%. A jelentkezők 75-80%-át fel is vették.

1953-ban a volt katolikus Fráter György Gimnázium és a református Lévay József Gimnázium egyesüléséből kialakított tantestület nem lehetett egységes: sok volt a haladó hagyomány, de bőven volt visszahúzó erő is.

A világnézetben vegyes, szakmai tudásban azonban jól felkészült és a tízparancsolat alapvető normáját nevelési eszményként tisztelő tanári kar alapvetően jó médiumnak bizonyult a szocialista iskola követelményeinek befogadására és továbbadására.

Igazgatóságom alatt még mindennaposak voltak a ma már csodabogárszámba menő tanáregyéniségek. Valóban egyéniségek voltak, s tudták, hogy az iskolai közszereplés hasonló a színészekéhez. Egyik kémiantanárunkhoz pl. nem a tárgya révén közeledtek tanítványai, hanem az foglalkoztatta őket, hogyan is lehet nyújtott karral szabályos kört rajzolni a táblára, vagy pontozott vonallal aláhúzni egy szót, a krétát visszafelé pöcögtetve.

A statisztika szerint az 50-es években a Földes Ferenc Gimnázium 53 nevelőjéből 3 kiváló tanár, 6 [az] oktatásügy kiváló dolgozója, 7 volt igazgató, 7 szakfelügyelő, 5 városi munkaközösség-vezető, 5 tudományos munkát végző kartárs volt.

Ha az iskola az 50-es években még egyfajta fegyelmi rendet tartó kötött diákközösség volt, ahol a cigaretta tiltva volt, a diáksapka kötelező, elkészni nem lehetett, és az ezek ellen vétőkre kegyetlenül le is tudott sújtani, akkor a tanári rendtartás előírásai: a pontos órakezdés, az óra alatti fegyelem megteremtése és az órákra való becsületes felkészülés szintén fegyelmi rendet tartó kötött tanári közösséget jelentettek.

A növendékek többsége – mint már említettem volt –, munkás- és parasztgyerek volt, egyharmaduk vidékről bejáró vagy kollégista. A „Földes” ebből a tarkaságból egységes, művelt ifjúságot akart nevelni, s nemcsak áteresztette magán. Ma talán már megmosolyogtató, még inkább riasztó az olyan osztályfőnöki törődés, amely a zokni, fül, köröm, zsebkeendő, zseb ellenőrzésére is kiterjedt, pedig tapintatlanság; de sok csúfolódástól, megaláztatástól mentette meg éppen a legelesettebb, hátrányos helyzetű – főként vidéki – kisdíjakokat, akik különben céltáblák lettek volna osztálytársaik városi környezetében.

Élményszámba mentek tanévzáróink is. Ez az esemény a jutalmazások, a dicséretnek közhírré tételének a helye és ideje.

Nagy dicsőség volt az, ha valaki négy éven át mindig a kitűnő tanulók között őrizte a helyét! Az ilyen tanulónak az arcképe önálló keretbe került. Többek között Kabdebó Lóránt, Keresztély Sándor, Király Péter, *Molnár Kálmán* fényképe.

„Itt nem boldogul más, csak aki alkot, aki munkás!” – hirdette iskolánk Juhász Gyula-i jelmondata.

Természetesen nemcsak jutalmazott, hanem büntetett is a mi iskolánk, ha szükséges volt. Azt a „mást” büntette, Juhász Gyula szavaival, aki nem tanult tehetsége szerint, és aki fegyelmezetlen tagja volt a közösségnek. Külön rítus volt a reggel 7 órára való felsorakoztatása a földszinti folyosón a későknek, a diáksapkát nem viselőknél, a cigarettázóknak, az osztályfőnökök és a szaktanárok által az igazgató elé rendelték.

Az egynapos iskolai „Földes” kivonulások (szentléleki kirándulás) mellett megfért az egyhetes évfolyam-országjárás, a műsoros osztály-klubdelutánok mellett az

iskolából és a gyakori ösztánc (nem alaptalanul kifogásolta a felettes hatóság: a „Földes”-ben minden szombat este szól a zene!).

Közben 1960-tól koedukálódtunk. A hagyományos fiúiskolát „leányosítottuk”. Engedtünk a biológiai egészséges egymás mellett élés törvényeinek. Kaptam is ezért szemrehányást, elsősorban a felsős fiútanulóktól, akik felrötták a máshonnan kimaradt és szemre egyáltalán nem szép lányok beengedését az ő féltett és eddigile „szűz birodalmuk”-ba.

A Földes Gimnáziumból, ahol a több mint egy emberöltőnyi miskolci közszolgálat 10 évét töltöttem el, fájó szívvel, minden búcsúzás nélkül, szinte elloptam magam 1962. január 11-én. A megyei jogú Miskolci Városi Tanács ugyanis művelődésügyi osztályvezetőnek nevezett ki a városi tanácsra.

[Földes Ferenc Gimnázium](#) (link a Wikipédiához)

Pápay Sándor: Az iskolák államosítása után (1948-) – részletek

A miskolci Földes Ferenc Gimnázium 425 éve
Miskolc, 1985 (Emlékkönyv)

Az iskolák államosítása korszakváltást jelentett a magyar közoktatás történetében, s természetesen gimnáziumunk iskola elődeiben is.

Az államosított *református* ág a régi iskolaépületében, jórészt az állami szolgálatba átvett régi tanárokkal, továbbra is **Lévay** József néven vágott neki az 1948/49-es tanévnek. Csak 1950-ben vette fel, és viselte három éven át a „nagy palóc”, **Mikszáth** Kálmán nevét. Közben az általános iskolával még egy évig meg kellett osztoznia a régi Szinva-parti gimnáziumi épületen.

A tantervi egységesítés fokozatosan eltüntette a régi gimnáziumok arculatát. A református gimnázium régi idegennyelvi hagyományai, az angol, a német, a latin nyelv tanítása fokozatosan elhalt, mivel a második idegen nyelv oktatása a kötelező orosz nyelvtanítás mellett megszűnt országosan az 50-es évek elejére.

1950-ben megjelent a gimnáziumok nevében, pecsétjén az „általános” szó. Ez az egységes tanterv jellemzi lényegesen nagyobb változtatás nélkül a magyar középiskolai oktatást 1957-ig. Az iskola belső rendje, élete a két iskola egyesítéséig viszonylagosan nyugodt mederben folyt.

Iskolaelődünk másik ágának, a volt *katolikus* ösnek az élete sokkal mozgalmasabb, nyugtalanabb volt az államosítást követő években. A gimnázium épületét, vagyontárgyait és személyi állományát átvette az állam, s még megőrizte a **Fráter** nevet is.

1949 nyarán a Minisztertanács döntése a Miskolcon meginduló Nehézipari Műszaki Egyetemnek adta át ideiglenesen a gimnázium hatalmas épülettömbjét, s az egyetem saját épületének felépüléséig a volt Evangélikus Tanítóképző Dayka Gábor utcai épületébe helyezte át az iskolát jóval szerényebb, szűkösebb körülmények közé.

1950. augusztus 31-én kelt a Közoktatási Minisztérium rendelete, amely az iskola nevét Állami **Földes** Ferenc Általános Gimnáziumra változtatta. A névváltoztató rendelet végrehajtására 1950. december 1-én került sor.

Szerencsés fordulatnak tekinthető, hogy 1952 nyarán elkészült a Nehézipari Műszaki Egyetem központi épülete, s 1-2 oktatási tömbje, így szeptemberben sor került az iskola régi épületbe való visszaköltözésre.

Az igazgatók egymást váltották. Majd 1953 áprilisában állapodik meg tartósan a személyi vezetés Tok Miklós kinevezésével.

1953. július 9-én kelt a B.-A.-Z. megyei Tanács Oktatási Osztályának 853-5-14/1953. X. számú rendelete, amely a két nagy múltú miskolci fiúgimnáziumot egyesítette, s ugyanakkor az iskolát a volt Fráter György Gimnázium *1911-ben épült vöröstéglás* épületében (Hősök tere 7. sz.) helyezte el. A Lévay Gimnázium egykori épületébe a volt Tóth Pál Leánygimnázium (ill. annak jogutóda előbb Vámos Ilona, majd máig Zrínyi Ilona néven) költözött.

Az iskola azóta is **Földes**, leszámítva az 1956-os forradalom idejét, amikor 1957 áprilisáig a **Széchenyi** István nevet viselte.

A tanári személyi állomány a két iskola egyesített tantestületéből alakult ki. A tanulók létszáma meghaladta az ezer főt, a tanároké az ötvenet. Az iskola igazgatója, Tok Miklós nagy energiával sikeresen munkálkodott az egységes tantestületi szellem és nevelési eljárások kialakításán az eredményes oktató-nevelő munka érdekében.

[Pápay Sándor](#) (link a Wikipédiához)

Az 1953-ban egyesített iskola igazgatói:

Tok Miklós 1953-1962

H. Kovács Mihály }
Micska Szaniszló } 1962-1967

Kálmán László 1967-1991

Kormos Vilmos 1991-1997

Veres Pál 1997 -

A középiskolák sorrendjei 2004-ben:

<http://www.oki.hu/oldal.php?tipus=cikk&kod=kozepiskolai-Neuwirth-Kozepiskolak>

A középiskolák tanulóinak felsőoktatási felvételi arányai, 1999–2004 (308 gimn.)

Sorrend	Iskola neve	Város	Felvettek/12. évf. létszáma (F/L)					
			1999–2004	1999	2000	2002	2003	2004
1.	Fazekas Mihály	Budapest	96,16	89,52	94,12	96,61	99,28	100,0
6.	Földes Ferenc	Miskolc	91,57	90,32	91,71	94,57	88,46	92,59

Sorrend az írásbeli felvételi dolgozatok átlagai szerint, 2000-2004 (774 iskola)

Sorrend	Középiskola neve	Település	2000–2004	2000	2001	2002	2003	2004
				átlag-pont	átlag-pont	átlag-pont	átlag-pont	átlag-pont
1.	Piarista G.	Budapest	11,08	10,48	10,78	10,38	11,58	11,65
2.	Fazekas Mihály	Budapest	11,00	10,60	10,73	9,84	11,79	11,94
45.	Földes Ferenc G.	Miskolc	8,77	8,86	9,50	8,68	8,07	8,74

A közös írásbeli érettségi-felvételi dolgozatot (biológia, fizika, kémia, matematika, angol, német, francia) vagy egységes írásbeli dolgozatot (magyar, történelem, földrajz, közgazdaságtan, olasz, orosz, spanyol) azonos tételekből egy időben írják, egységes útmutató szerint javítják (és 15 fokozatú rendszerben pontozzák)

Dr. Árokszállásy Zoltán biológia és környezetvédelmi verseny

A 2007/8. tanév során a Földes Gimnázium immár **10.** alkalommal rendezte meg a Dr. Árokszállásy Zoltán Országos Biológia és Környezetvédelmi Versenyt.

A verseny regionális megmérettetésként indult 1998-ban, és 2004/5-re vált az Oktatásügyi Minisztérium által támogatott rendezvénné. A tanulmányi verseny két fordulója során a tanulók olyan feladatokat oldanak meg, amelyek nemcsak elméleti, hanem gyakorlati ismereteket, problémamegoldó képességet is igényelnek.

A verseny névadója, iskolánk volt tudós tanára Dr. Árokszállásy Zoltán, szakfelügyelőként az elsős biológia tankönyv írója (1966), az 1966-os tanévben bevezetésre kerülő reformtanterv bizottsági tagja. Természeti kutatásokat végzett a Bükk hegység ma már védett területein, különös tekintettel a Bükk hegységben élő gombákra ("Ehető és mérges gombák" I-II. kötet). A Földesben 1973-ig, nyugdíjazásáig dolgozott.

<http://www.ffg.sulinet.hu/Bio/default.htm>